

Anna-Lena Alfreds
Enheten för krisberedskap, säkerhet och miljö
Tfn: 063-147612
E-post: anna-lena.alfreds@regionjh.se

Justitiedepartementet
Enheten för samordning av
Samhällets krisberedskap
103 33 Stockholm

Yttrande över departementspromemorian Kommunikation för vår gemensamma säkerhet (Ds 2017:7)

Region Jämtland Härjedalen har getts möjlighet att yttra sig över departementspromemorian Kommunikation för vår gemensamma säkerhet (D. 2017:7)

I huvudsak ser Region Jämtland Härjedalen positivt på promemorians förslag om att staten ska äga och kontrollera ett säkert system för mobil datakommunikation. Det är ur vår synvinkel också särskilt positivt att det också stödjer möjligheten till ökade förutsättningar att nå regeringens bredbandsmål i glesbygd.

Specifika synpunkter på avsnitt i promemorian

4. Användarkrets

Den framtida kommunikationslösningen bör vara obligatorisk för de aktörer som nämns i promemorian inom allmän ordning, hälsa och försvar. Därutöver kan frivillighet råda för anslutning.

Region Jämtland Härjedalen anser att användarkretsen inom sjukvården generellt troligen är vidare än den har varit för Rakel. När avgiftstaket för Rakel togs bort avstannade utvecklingen och breddinförandet av Rakel inom regionen på grund av ekonomiska skäl. Det finns anledning att framföra att om kostnaderna kunnat hållas nere hade både antalet abonnemang och områden för användning av Rakel varit högre i regionen. Inom befintlig användarkrets för Rakel finns behov av att utöka antalet abonnemang och det finns andra funktioner/verksamhetsområden (t ex fastighetsdrift och primärvård) som också har behov av säkra och robusta verktyg för kommunikation. Det är inte ovanligt med avbrott i både fast och mobil telefoni ute i länet, vilket bland annat drabbar primärvården och försvårar möjligheten att kommunicera med specialistvård, ambulanssjukvård o.s.v. De långa avstånden bidrar till att det är oerhört viktigt med utvecklingen av säker mobil kommunikationslösning för att kunna skicka patientinformation

och påbörja avancerad behandling utanför sjukhus. Vice versa är behovet stort av att i primärvård, ambulanssjukvård och avancerad hemsjukvård ha åtkomst till kartstöd, journaluppgifter, läkemedelslistor o.s.v. Det finns många exempel på information som behöver vara tillgänglig och som behöver skickas som omfattas av hälso- och sjukvårds sekretess. Ett enkelt exempel är överföring av EKG som idag skickas via GPRS. Utvecklingen av distanstjänster och e-hälsa går snabbt framåt och är intressant i glesbygdsperspektiv för att på ett effektivt och ekonomiskt sätt kunna ha tillgång till högre medicinsk kompetens på distans.

Sammanfattningsvis är Region Jämtland Härjedalen bedömning att behovet av en framtida säker mobil kommunikationslösning för vården stort och att användarkretsen är betydligt större och vidare än vad nuvarande bild av Rakel användandet ger.

4.3 Användarkrets för ny kommunikationslösning

I kategoriseringen som görs av dagens användare nämns inte landstingen alls, vilket Region Jämtland Härjedalen finner märkligt. Möjligen likställs landstingen med kommunal verksamhet med ansvar för åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Som tidigare nämnts under stycket ovan har Hälso- och sjukvården i landstings/regioners regi troligen en större användarkrets än krisberedskap i en framtida säker mobil kommunikationslösning.

5.2.2. Täckning och kapacitet

Region Jämtland Härjedalen vill poängtera att frågan om täckning och kapacitet är oerhört viktig och har funderingar över att utredningen konstaterar att det måste anses som rimligt att grundläggande täckning och kapacitet utformas mot befolkningstäta delar av landet och att en lägre kravnivå ställs i övrigt.

Detta resonemang behöver kompletteras med ett riskbaserat tänkande. Jämtlands län är glest befolkat med spridning över en stor geografisk yta. Under perioder av året mer än fördubblas antalet människor i länet med anledning av turismen, företrädesvis under vintertid – men fjällturismen ökar också sommartid. Om och när allvarliga och extraordinära händelser inträffar i är det naturligtvis av stor vikt att kapacitet och täckning är tillfredsställande även här. Vidare rör det ju också de vägar som trafikeras bland annat med anledning av turismen. Vi anser att det är en viktig fråga för staten att ta ansvar för och fortsatt utreda möjligheter för. Att uppnå täckning motsvarande de områden som Rakel idag framstår som önskvärt ur ett glesbygdsperspektiv. Rakeltäckning i fjällvärlden är dessutom en viktig fråga redan idag då antalet fjällräddningsuppdrag, som förvisso är en

polisiär insats men som ofta också genererar ett sjukvårdsuppdrag, ökar. Det är viktigt att fjällräddare (statlig räddningstjänst) och övriga aktörer inom kommunal räddningstjänst och hälso- och sjukvård kan samverka vid räddningsinsatser.

När det gäller kapacitet är det förstås så att befolkningstäta delar behöver högre kapacitet men även i glesbygd behövs kapacitet som tidigare nämndes till exempel vid frekvent trafikerade vägar och i områden där många människor rör sig. Vägarnas skick och väghållning måste också vägas in i denna riskbedömning.

Region Jämtland Härjedalen håller med om att det parallellt är rimligt att aktörer utvecklar lämpliga system/arbetssätt för prioritering eftersom kapacitetsbegränsning finns. Det bör dock poängteras att det kan vara svårt att tillämpa vid hastiga förlopp och att system/arbetssätt inte kan få ske med för stor variation inom olika regioner, län och organisationer. En begränsad kapacitet ställer mycket högre krav på nationella riktlinjer för till exempel hur struktur för talgrupper och prioriteringar ska se ut när många aktörer och från olika delar av landet deltar. Vidare krävs att en tydlig metodik utarbetas. Att förbättra kapacitet med rörliga förstärkningsresurser fungerar inte heller vid hastiga förlopp och långa avstånd.

Resonemang ovan görs från Region Jämtland Härjedalens sida i skenet av den tragiska bussolycka som inträffade på E 45 ca 20 km söder om Sveg den 2:a april. Ett område som är glest befolkat, men med en väg till fjällvärlden som är frekvent och tungt belastad. Det är förvisso för tidigt att i nuläget avgöra om de problem som fanns med Rakelkommunikationen som ett flertal personer/funktioner vittnat om i samband med olyckan berodde på kapacitetsbrist eller handhavandebrister t ex val av talgruppsstrukturer. En särskild översyn, som ännu inte är klar, görs avseende hur Rakel fungerade.

Insatsen vid olyckan visar dock att vid allvarliga händelser med hastiga förlopp är det svårt att hinna tillsätta en sambandsledare för optimering av talgruppsstruktur. Det behöver tas i beaktande att komplexiteten i till exempel talgruppsstruktur ökar mycket när ett flertal län, organisationer och även nationella resurser (t ex med flera inblandade helikopter resurser) deltar i insatser. Att som utredningen föreslår, förbättra kapaciteten med rörliga förstärkningsresurser, kommer inte heller att fungera vid den typen av olyckor (snabbt förlopp, långa avstånd). Det är också känt att endast några mil längre söderut än där olyckan inträffade är det avsevärt sämre kapacitet och möjligheten till Rakelkommunikation hade varit mycket sämre.

5.2.4 Robusthet

Region Jämtland Härjedalen tillstyrker slutsatsen att robusthet och redundans är möjlig att åstadkomma både i samhällsnät och kommersiella nät men att utvecklingen inom dessa områden främst kan ske utifrån tvingande regelverk och kommersiella överväganden.

5.2.5 Informationssäkerhet

Ur ett hälso- och sjukvårdsperspektiv anser Region Jämtland Härjedalen att lösningen i sitt grundutförande ska kunna skydda information som omfattas av sekretess, istället för att det erbjuds som tilläggstjänst. Däremot framstår det som rimligt att lösningen inte är avsedd att kunna skydda information som omfattas av särskild sekretess med hänsyn till rikets säkerhet. Både en vid användarkrets och kostnadsaspekter talar emot en sådan lösning.

5.2.6 Interoperabilitet

Region Jämtland Härjedalen ser positivt på att en målsättning är att kommunikation ska kunna ske med användare i andra länder så att lösningen kan bidra till operativ samverkan över nationsgränsen. Det är av stor vikt vid gränsöverskridande insatser mot Norge och en god förutsättning för att det arbete som påbörjats med sammankoppling av Nödnet och Rakel kan utvecklas vidare och i framtiden även kan komma att omfatta mobil datakommunikation inom ordning, räddning och hälsa.

7.7 Spektrumfrågor

Det framstår i detta avsnitt som något otydligt huruvida de 20 MHz som PTS tidigare föreslog skulle ha täckningskrav är samma frekvenser som nu ska reserveras för samhällsaktörerna. Region Jämtland Härjedalen funderar på om det kan behövas ett förtydligande i utredningen kring detta, då behovet av båda utrymmena finns enligt vårt perspektiv.

Kommer 700 MHz utrymmet fortfarande att kunna medge 20 MHz med täckningskrav för glesbygd som PTS tidigare föreslog? Det förslaget från PTS skulle vara mycket viktigt för Jämtland Härjedalen då det skulle reducera ca hälften av de "vita fläckar" som finns i länet idag. Förtydligandet i promemorian bör leda till att klargöra om det ena sker på bekostnad av det andra eller om det möjligen går att kombinera.

8.2 Samhällets bredbandsmål

Det är särskilt positivt att utredningen konstaterar att utvecklingen av infrastruktur för ett särskilt samhällsnät även bidrar till uppfyllandet av bredbandsmålet. Region Jämtland Härjedalen anser ur ett

glesbygdsperspektiv att det krävs statlig medverkan av till exempel finansiering då incitament på den privata marknaden saknas och den mobila infrastrukturen kräver en fiberinfrastruktur så långt det är möjligt.

9.1.1. Finansiering för ny kommunikationslösning

Region Jämtland Härjedalen noterar, och förstår, att det under en begränsad period blir nödvändigt med en viss dubblering av abonnemang för tal – och datakommunikation och vill påtala att det är mycket viktigt att staten tar ansvar för att kostnaderna hålls nere så långt som möjligt för användarna. Region Jämtland Härjedalen har enligt nuvarande abonnemangsavgift för Rakel höga kostnader om man slår ut det per invånare och skulle ha svårt att klara ytterligare kostnadsökningar. Vi tillstyrker därav utredningens slutsats att det kan finnas fördelar med ett sammanhållet ansvar för samhällsaktörernas mobila lösningar och Rakel systemet både vad avser tekniska samordningsvinster och finansiella förutsättningar. Vi tillstyrker också att det finns skäl att hålla isär roller inom kravställning, tillsyn och kontroll respektive ägande, drift och förvaltning.

REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN

Ann-Marie Johansson (S)
Regionstyrelsens ordförande

Ingela Jönsson
Tf Regiondirektör